

Turun arkkihiippakunnan tuomiokapituli

27.02.2024

Tuomiokapitulin istunto

Kokousaika	27.02.2024 09:00 - 11:30	
Kokouspaikka	Turun arkkihiippakunnan tuomiokapituli	
Osallistujat	Mari Leppänen	piispa, puheenjohtaja §§ 46–48, 50–51, 53–61
	Tapio Luoma	arkkipiispa, puheenjohtaja este
	Aulikki Mäkinen	tuomiorovasti, puheenjohtaja § 52 poissa § 49
	Kimmo Koivisto	maallikkojäsen
	Mika Nokelainen	hiippakuntadekaani
Muut läsnäolijat	Matleena Engblom	lakimiesasessori
	Jani Kairavuo	pappisasessori puheenjohtaja § 49
	Anna-Kaisa Hautala	pappisasessori
Muut läsnäolijat	Annikka Viitaniemi	hiippakuntavaltuuston puheenjohtaja
	Pauliina Järvinen	sihteeri

Turun arkkhiippakunnan tuomiokapituli

27.02.2024

Kokoustiedot

§ 46

Istunnon avaus

Esitys Piispa avaa istunnon.

Päätös Esityksen mukaan.

Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Esitys Istunto todetaan työjärjestyksen 1 ja 2 §:n mukaisesti laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös Esityksen mukaan.

Istunnon työjärjestys

Esitys Hyväksytään esityslista istunnon työjärjestykseksi.

Päätös Esityksen mukaan.

Pöytäkirjan tarkastaminen

Esitys Pöytäkirjantarkastajaksi määrätään työjärjestyksen 5 §:n 2 momentin nojalla lakimiesasessori Matleena Engblom.

Päätös Esityksen mukaan.

Turun arkkikihiippakunnan tuomiokapituli

27.02.2024

§ 48 Aloite Kustavin, Pyhärannan, Taivassalon ja Vehmaan seurakuntien liittämiseksi Uudenkaupungin seurakuntaan 1.1.2025

Diaarinumero DTUR/210/00.01.00/2023

Esittelijä Lakimiesasessori Matleena Engblom / P

Perustelut **Asian tausta**

Kirkkohallituksen yleiskirjeessä 28/2021 määritellään kriisiytyvän seurakunnan mittarit. Näitä mittareita apuna käyttäen seurakunta seuraa omia toimintaedellytyksiä ja ryhtyy ajoissa oma-aloitteisiin korjaustoimiin. Mittarit ovat hallinnollisiin, toiminnallisiin ja taloudellisiin seikkoihin kohdentuvia.

Turun arkkikihiippakunnan tuomiokapituli on keväästä 2021 alkaen eri yhteyksissä kehottanut Nousiaisten rovastikuntaan kuuluvien Kustavin, Taivassalon, Pyhärannan ja Vehmaan seurakuntia kiinnittämään huomiota niiden toiminnalliseen ja taloudelliseen tilanteeseen, toiminnan rahoituspohjaan ja edellytyksiin pitää yllä hyvätasoista seurakuntatyötä.

Kustavin seurakunta on arkkikihiippakunnan jäsenmäärältään pienin seurakunta. Jäsenmäärä 31.12.2023 oli 671. Kustavin kappeli itsenäistyi Taivassalon emäseurakunnasta vuonna 1865. Kustavin seurakunta on itsenäinen seurakunta, mutta vuodesta 2018 lukien Kustavin ja Taivassalon seurakunnilla on ollut yhteinen kirkkoherran virka. Tällä hetkellä seurakunnassa on vt. kirkkoherra. Kustavin ja Taivassalon seurakuntien henkilöstö on lähes kokonaan yhteistä.

Pyhärannan seurakunnan jäsenmäärä 31.12.2023 oli 1458. Seurakunta on alun perin ollut Rohdainen-niminen kappeli Pyhämaan seurakunnassa. Kappeli itsenäistyi omaksi seurakunnakseen Rohdainen-nimellä vuonna 1782. Vuonna 1908 seurakunnan nimi muutettiin Pyhärannaksi. Pyhärannan seurakunnan henkilöstö on osin osa-aikaista. Talouspäällikköä ei ole. Taloushallinnon palvelut hankitaan ostopalveluina. Tällä hetkellä seurakunnassa on vt. kirkkoherra.

Taivassalon seurakunnan jäsenmäärä oli 31.12.2023 oli 1230. Asiakirjalähteissä Taivassalo mainitaan kirkkopitäjänä vuonna 1386. Taivassalon seurakunnasta ovat erkaantuneet itsenäisiksi seurakunniksi eri vaiheissa Iniö, Kustavi ja Velkua. Taivassalo on itsenäinen seurakunta, mutta vuodesta 2018 lukien Taivassalon ja Kustavin seurakunnilla on ollut yhteinen kirkkoherran virka. Tällä hetkellä seurakunnassa on vt. kirkkoherra. Taivassalon ja Kustavin seurakuntien henkilöstö on lähes kokonaan yhteistä.

Vehmaan seurakunnan jäsenmäärä 31.12.2023 oli 1678. Asiakirjalähteissä Vehmaan seurakunta tunnetaan vuodelta 1331. Lokalahden kappeli irtaantui Vehmaasta omaksi seurakunnakseen vuonna 1905. Vehmaan seurakunnan henkilöstö on osin osa-aikaista. Tällä hetkellä seurakunnassa on vt. Kirkkoherra.

27.02.2024

Seurakuntien jäsenmäärän muutos ja ennuste 1999-2040 on seuraava:

Taulukko 1: Seurakuntien jäsenmäärän muutos ja ennuste 1999-2040 (kirkontilastot.fi)

Seurakunta	1999	2023	2030	2040	Jäsenmäärän lasku 1999–2040 (%)
Kustavi	945	671	687	628	33,5
Taivassalo	1721	1230	1087	918	46,7
Pyhäranta	2179	1458	1239	974	55,3
Vehmaa	2346	1678	1582	1399	40,4

Kaikki mainitut seurakunnat toimivat samannimisten kuntien alueilla. Kustavin, Pyhärannan, Taivassalon, Vehmaan (sekä Laitilan ja Uudenkaupungin) kunnat muodostavat valtion alueluokituksessa Vakka-Suomen seutukunnan. Sen asukasluvun ennustetaan laskevan 3,9 % (29670 --> 28501) vuosina 2030–2040 (Tilastokeskuksen väestöennuste 2021–2040 139f).

Seurakuntien jäsenmäärien toteumat, ennusteet ja seutukunnan ennustettu negatiivinen väestönkehitys tekevät seurakuntien tulevaisuuden näkymistä haasteellisia.

Vehmaan kunta oli valtiovarainministeriön kriisikuntamenettelyssä 2020-luvun alussa, mutta kunta säilyi itsenäisenä. Taivassalon kunta oli kriisikuntamenettelyssä 2010-luvun alussa. Taivassalon kunnan liittyminen Uuteenkaupunkiin jäi täpärästi toteutumatta vuonna 2011.

Vehmaan ja Pyhärannan seurakunnissa on tehty muutosyrityksiä. Vehmaan seurakunnan kirkkoneuvosto esitti keväällä 2022 kirkkovaltuustolle, että Vehmaa liittyisi Uudenkaupungin seurakuntaan. Kirkkovaltuusto kuitenkin torjui liitoksen kokouksessaan 27.4.2022.

Pyhärannan seurakunta kävi ns. tuta-neuvottelut alkuvuodesta 2022 ja osaaikaisti henkilöstöään. Kirkkoneuvosto päätti 5.4.2022 (§ 35, kohta 7), että kirkkoneuvosto käynnistäisi seurakuntajaon muutosneuvottelut vuoden 2023 aikana lähiseurakuntien kanssa siten, että seurakuntaliitos tulisi toteuttaa vuoden 2025 alusta lukien. Asia ei kuitenkaan ole edennyt.

Pyhärannan ja Vehmaan seurakuntien tilannetta on käsitelty myös Nousiaisten rovastikunnan Rova2030-kokouksissa. Kaikille rovastikunnan seurakunnille tehdystä tiedustelusta kävi ilmi, että mikään seurakunta ei ollut halukas aloittamaan liitosneuvotteluja Pyhärannan tai Vehmaan kanssa eikä myöskään hoitamaan väliaikaisesti Pyhärannan tai Vehmaan talouspäällikön tehtäviä (Kokoukset 16.3.2023 ja 6.6.2023).

Kustavin ja Taivassalon seurakunnat eivät ole tehneet liitossuunnitelmia koskevia päätöksiä eivätkä toistaiseksi ole käyneet neuvotteluja liitoksista.

Esiselvitys Kustavin, Taivassalon, Pyhärannan ja Vehmaan seurakunnista

Kustavin, Pyhärannan, Taivassalon ja Vehmaan seurakuntien tulevaisuuspolun hahmottamiseksi tuomiokapituli (20.9.2023 § 210) antoi talousjohtaja, organisaatiokonsultti Keijo Haavistolle tehtäväksi laatia

27.02.2024

esiselvitys koskien Kustavin, Pyhärannan, Taivassalon ja Vehmaan seurakuntien seurakuntarakenteiden kehittämistä. Selvitystyössä tuli selvittää em. seurakuntien talouden tilaa seurakunnallinen toiminta ja henkilöstö huomioiden, kartoittaa mahdolliset liitosseurakunnat ja laatia esiselvityksen pohjalta esitys mahdollisista liitossuunnista ja liitosaikataulusta tuomiokapitulille 5.12.2023 mennessä.

Selvittäjä on toimittanut esiselvityksen tuomiokapituliin 30.11.2023, ja tuomiokapituli on käsitellyt esiselvitystä alustavasti iltakoulussaan 13.12.2023. Esiselvitys on esittelyn liitteenä (liite 1).

Selvittäjä on selostanut selvityksessään jokaisen seurakunnan tilannetta erikseen. Hän on keskustellut jokaisen seurakunnan edustajien kanssa sekä mahdollisiin liitossuuntiin liittyen myös naapuriseurakuntien edustajien kanssa. Selvittäjän käsityksen mukaan Uudenkaupungin seurakunta on pitänyt mahdollisena ottaa selvityksen kohteena olevat seurakunnat vastaan. Muut seurakunnat ovat katsoneet, että joko niiden omat taloudelliset resurssit eivät mahdollista näiden seurakuntien vastaanottamista tai niiltä puuttuu luontainen yhteistyö niiden kanssa.

Esiselvityksen tulokset ja tuomiokapitulin lisähuomiot seurakunnittain

Kustavin seurakunta

Kustavin seurakunnassa kirkkoherran ja talouspäällikön viranhoito on järjestetty yhteiseksi Taivassalon seurakunnan kanssa. Myös pääosa henkilökunnasta on yhteistä Taivassalon seurakunnan kanssa. Henkilökunta ei selvityksen mukaan koe seurakuntien yhteistä toimintaa ongelmana. Henkilökunta on kuitenkin supistettu minimiin. Sijaisjärjestelyissä on haasteita.

Taluspäällikkö on jäämässä eläkkeelle keväällä 2024. Seurakunnan jatkon vaikuttaa oleellisesti, miten kirkkoherran ja taluspäällikön rekrytoinnissa onnistutaan, mikäli siis kirkkoherranvirka päädyttäisiin täyttämään vakinaisesti. Seurakunnan talous on ollut positiivinen vuodet 2020, 2021 ja 2022. Talous on heikkenemässä vuoden 2023 sote-ratkaisusta johtuvan verotulojen tasonousun jälkeen. Seurakunta alensi veroprosenttia vuodelle 2023 kirkkohallituksen suosituksen mukaisesti.

Kustavin seurakunta ei tällä hetkellä täytä kriisiytyvän seurakunnan mittareita talouden osalta. Kustavin seurakunnan talous on kuitenkin riippuvainen Taivassalon seurakunnan kanssa toteutettavasta yhteistyöstä. Jäsenmäärän ja sitä kautta verotulojen pienuudesta johtuen Kustavin seurakunnan talous ei riittäisi omien kirkkolain edellyttämien työntekijöiden palkkaamiseen ja toiminnan toteuttamiseen ilman nykyistä yhteistyötä Taivassalon seurakunnan kanssa. Kustavin seurakunnan kirkollisveroprosentti on 1,8 %, joten kirkollisverossa ei ole merkittävästi nostovaraa. Talouden näkökulmasta on selvää, että Kustavin ja Taivassalon seurakuntien tulevaisuutta tulee keskinäisriippuvuudesta johtuen pohtia saman aikaisesti.

Kiinteistöt ovat hyvässä kunnossa. Kirkon lämmityksen muutos ja sähkökorjaukset olivat valmistuneet syksyllä 2023.

27.02.2024

Luottamusjohto, johtavat viranhaltijat ja henkilöstö eivät selvityksen mukaan pidä liitosneuvottelujen aloittamista ajankohtaisena. Esiselvityksestä käy kuitenkin ilmi, että Kustavin seurakunnan liittäminen muun seurakunnan yhteyteen tulee ajankohtaiseksi viimeistään kuluvan vuosikymmenen lopussa. Mikäli liitossuunta on Uusikaupungin seurakunta, olisi selvittäjän mukaan vakavasti harkittava Kustavin seurakunnan liittämistä Uudenkaupungin seurakuntaan samaan aikaan Pyhärannan ja Vehmaan seurakuntien kanssa. Toistuvat liitokset rasittavat vastaanottavaa seurakuntaa ja sen henkilöstöä kohtuuttomalla tavalla.

Pyhärannan seurakunta

Esiselvityksestä käy ilmi, että seurakunnassa ei ole vakinaista viranhaltijajohtoa. Kirkkoherran ja taluspäällikön tehtävät on hoidettu viransijaisilla tai muuten tilapäisjärjestelyillä. Henkilökunta on pääosin osa-aikaista ja supistettu minimiin. Henkilöstöllä ei ole näkymää seurakunnan tulevaisuudesta ja henkilöstö pelkää, että toimintoja edelleen ajetaan alas. Henkilökunta kokee olevansa ylikuormitettu ja osa henkilöstöstä oireilee. Sijaisjärjestelyt ovat haasteelliset. Henkilökunta suhtautuu myönteisesti seurakuntaliitosneuvottelujen aloittamiseen.

Pyhärannan seurakunnan talous on ollut negatiivinen 2020. Vuosina 2021 ja 2022 se on ollut satunnaisten tulojen ja puunmyynnin ansiosta positiivinen. Talous on selvittäjän arvion mukaan edelleen heikkenemässä vuoden 2023 sote-ratkaisusta johtuvan verotulojen tasonousun jälkeen. Seurakunta ei alentanut veroprosenttia vuodelle 2023.

Pyhärannan seurakunta ei tällä hetkellä täytä kriisiytyvän seurakunnan mittareita talouden osalta. Kriisiytyvän seurakunnan mittarit ovat kuitenkin olleet lähellä toteutua ja tästä syystä Pyhärannan seurakunta on joutunut tapainottamaan taloutta mm. osa-aikaistamalla työntekijöiden palvelussuhteita määräaikaaisesti. Pyhärannan seurakunnan kirkollisveroprosentti on 1,9 %, joten kirkollisveron korotukselle ei tosiasiallisesti ole enää varaa. Mikäli kirkollisveroprosentti nostetaan kahteen, niin yksikin negatiivinen tilikausi laukaisee kriisiytyvän seurakunnan mittareiden täyttymisen. Pyhärannan seurakunnan talouden liikkumavara on siis hyvin pieni. Pitkällä aikavälillä Pyhärannan seurakunnan talouden tilanne vaikeutuu edelleen, johtuen laskevasta jäsenmääräennusteesta ja sitä kautta reaalityulojen laskusta.

Kirkosta ja seurakuntatalosta tulisi tehdä kuntokartoitus ja selvitys tulevista korjauksista.

Selvittäjä esittää Pyhärannan seurakunnan liittämistä Uudenkaupungin seurakuntaan 1.1.2025 lukien.

Kirjelmässään 25.1.2024 Pyhärannan seurakunnan kirkkoneuvosto toteaa, että seurakunnan maksuvalmius on erittäin hyvä, ja seurakunnalle on vahvistettu kiinteistöstrategia joulukuussa 2023. Kirkosta ja seurakuntakodista on laadittu ajantasaiset ja kattavat kuntokartoitukset ja on muutenkin ryhdytty valmistelemaan korjaustoimenpiteitä.

Taivassalon seurakunta

Turun arkkikihiippakunnan tuomiokapituli

27.02.2024

Kirkkoherran ja taluspäällikön virat ovat yhteiset Kustavin seurakunnan kanssa. Myös pääosa henkilökunnasta on yhteistä. Henkilökunta ei selvityksen mukaan koe seurakuntien yhteistä toimintaa ongelmana. Henkilökunta on kuitenkin supistettu minimiin. Sijaisjärjestelyissä on haasteita.

Taluspäällikkö on jäämässä eläkkeelle keväällä 2024. Seurakunnan jatkoon vaikuttaa oleellisesti, miten kirkkoherran ja taluspäällikön rekrytoinnissa onnistutaan, jos kirkkoherran virka päädytään täyttämään vakinaisesti.

Seurakunnan talous on ollut negatiivinen 2020, 2021 ja 2022 ilman satunnaisia eriä ja investointivaruksen (poistoero) purkamista.

Talous on heikkenemässä vuoden 2023 sote-ratkaisusta johtuvan verotulojen tasonousun jälkeen. Seurakunta alensi veroprosenttia vuodelle 2023 kirkkohallituksen suosituksen mukaisesti. Kiinteistöt ovat hyvässä kunnossa eikä välittömiä peruskorjauksia ole lähiaikoina tulossa. Seurakunnalla on uusi, eri toimintoihin hyvin luontuva seurakuntatalo.

Taivassalon seurakunnassa kriisiytyvän seurakunnan mittarit täyttyvät, tilikausien 2019 (-101.509e.), 2020 (-90.496e.), 2021 (-55.268e) ja 2022- (-165.501e) ilman kertaeriä olevien tuloksien johdosta. Taivassalon seurakunnan talouden hoidossa on jouduttu turvautumaan kiinteän omaisuuden myyntiin. Pysyvien vastaavien myyntivoittoa on kirjattu Taivassalon seurakunnan tilinpäätöksissä seuraavasti; vuonna 2019: 3.173.759 euroa, vuonna 2020: 325.394 euroa, vuonna 2021: 330.071 euroa ja vuonna 2022: 95.000 euroa. Kirkollisveroprosentti Taivassalossa on 1,7 %. Tilinpäätöksessä 2022 Taivassalon seurakunnalla oli pitkäaikaista vierasta pääomaa (velkaa) 1.684.211 euroa, rahoitusarvopapereita 1.408.540 euroa ja rahoja ja pankkisaamisia 787.224 euroa. Taivassalon seurakunnalla on rahoitusvarallisuuden puskuria jonkin verran enemmän kuin velkaa, mutta käyttötaloutta on jouduttu tasapainottamaan kiinteää omaisuutta myymällä edellä kuvatun mukaisesti. Tästä johtuen Taivassalon seurakunnan kriisiytyvän seurakunnan talouden mittarit täyttyvät.

Luottamusjohto, johtavat viranhaltijat ja henkilöstö eivät selvityksen mukaan pidä liitosneuvottelujen aloittamista ajankohtaisena. Selvityksestä käy kuitenkin ilmi, että Taivassalon seurakunnan liittäminen muuhun seurakuntaan tulee ajankohtaiseksi viimeistään kuluvan vuosikymmenen lopussa. Mikäli liitossuunta on Uusikaupungin seurakunta, olisi selvittäjän mielestä vakavasti harkittava Taivassalon seurakunnan liittämistä Uudenkaupungin seurakuntaan samaan aikaan Pyhärannan ja Vehmaan seurakuntien kanssa. Toistuvat liitokset rasittavat vastaanottavaa seurakuntaa kohtuuttomalla tavalla.

Vehmaan seurakunta

Vehmaan seurakunnalla ei ole vakinaista viranhaltijajohtoa. Kirkkoherran ja taluspäällikön tehtävät on hoidettu viransijaisilla tai muuten tilapäisjärjestelyillä (esiselvityksen valmistumisen jälkeen seurakuntaan on palkattu vakinainen, 60 % taluspäällikkö). Henkilökunta on pääosin osa-aikaista ja supistettu minimiin. Henkilöstöllä ei ole näkymää seurakunnan tulevaisuudesta ja henkilöstö pelkää, että toimintoja edelleen ajetaan alas.

27.02.2024

Henkilökunta kokee olevansa ylikuormitettu. Osa henkilöistä kokee altistuneensa huonolle sisäilmalle. Sijaisjärjestelyt ovat haasteelliset. Johtoryhmä ja henkilökunta suhtautuu pääosin myönteisesti seurakuntaliitosneuvottelujen aloittamiseen. Kirjelmässään 24.1.2024 seurakunnan kirkkoneuvosto on ilmoittanut suhtautuvansa kielteisesti seurakunnan liittämiseen Uudenkaupungin seurakuntaan esitetyllä aikataululla. Kirkkoneuvoston ajatuksena on laajemman liitoskokonaisuuden muodostaminen osana rovastikunnallista rakennemuutosta.

Seurakunnan talous on alijäämäinen. Jos ei oteta huomioon satunnaisia tuloeriä, talous on edelleen heikkenemässä vuoden 2023 verotulojen soteratkaisusta johtuvan verotulojen tasonousun jälkeen. Seurakunta ei alentanut veroprosenttia vuodelle 2023.

Vehmaan seurakunta ei tällä hetkellä täytä kriisiytyvän seurakunnan mittareita talouden osalta. Seurakunnan talouden liikkumavara on kuitenkin hyvin pieni. Vehmaan seurakunnan tilikauden tulos on ollut alijäämäinen ilman kertaluonteisia eriä vuonna 2021, -32.134 euroa, sekä vuonna 2022, -24.800 euroa. Vehmaan seurakunnan taloutta on tasapainotettu mm. henkilöstökuluja vähentämällä. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä seurakunnan rahat ja pankkisaamiset olivat 119.964 euroa ja rahoitusarvopaperit 128.465 euroa. Kirkollisveroprosentti seurakunnalla on 1,85 %, joten nostovaraa ei kirkollisveroprosentin osalta juurikaan ole. Seurakunnan nykyinen talouden tilanne yhdistettynä laskeviin jäsenennusteiseen asettaa seurakunnan talouden kantokyvyn isojen haasteiden eteen.

Seurakunnan Pyhän Margareetan kirkko vaatisi peruskorjausta ja seurakunta on saanut kirkkohallituksen avustuksen 2023 kirkon korjauksen suunnitteluun, mutta suunnittelua ei ole pystytty käynnistämään. Suunnittelu tulee käynnistää ja valita arkkitehti ja suunnittelun/peruskorjauksen valvoja. Seurakunnalla ei ole omia henkilöresursseja hankkeen eteenpäin viemiseen. Kirjelmässään 24.1.2024 kirkkoneuvosto kuitenkin korostaa, että seurakunnassa toimii vuoden 2023 alussa perustettu kiinteistötyöryhmä, joka hoitaa seurakunnan kiinteistöjen tilannetta ansiokkaasti.

Selvityksen mukaan seurakuntatalo on pääosin tyhjillään sisäilmaongelmien vuoksi. Seurakunnan tulisi kartoittaa talon jatkokäyttö tai korvaavien tilojen saanti.

Selvittäjän mukaan Vehmaan seurakunta tulisi liittää Uudenkaupungin seurakuntaan 2025 alusta lukien.

Kustavin, Pyhärannan, Taivassalon ja Vehmaan seurakuntien liittäminen Uudenkaupungin seurakuntaan on talouden lukujen valossa mahdollista ja laajenevan seurakunnan alueen taloutta tukevaa. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä Uudenkaupungin seurakunnan jäsenmäärä oli 10.767 jäsentä ja kirkollisveroprosentti 1,5 %. Uudenkaupungin seurakunnan rahavarojen riittävyys oli 834 päivää, kun sama luku koko kirkossa oli keskimäärin 328 päivää. Rahoitusarvopapereita Uudenkaupungin seurakunnalla oli 7.363.479 euroa sekä rahoja ja pankkisaamisia 717.130 euroa. Pitkäaikaista vierasta pääomaa, eli lainaa Uudenkaupungin seurakunnalla tilinpäätöksessä 2022 ei ole. Uudenkaupungin seurakunnan talous on lukujen valossa vahvalla pohjalla ja kykenee näin vastaanottamaan edellä mainitut seurakunnat osaksi Uudenkaupungin seurakuntaa.

27.02.2024

Esiselvitysseurakuntien oma-aloitteiset kirjeet

Taivassalon ja Kustavin seurakuntien kirje 1.11.2023

Tuomiokapituliin on 7.11.2023 toimitettu kirje (liite 2). Kirjelmän allekirjoituksiksi on merkitty Kustavin seurakunnan kirkkovaltuuston puheenjohtaja ja Kustavin seurakunnan kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja sekä Taivassalon seurakunnan kirkkoneuvosto. Seurakuntarakenteiden kehittämiseen liittyviä näkemyksiä kirjeessä ei kuitenkaan esitetä, esimerkiksi seurakuntien omia ratkaisuehdotuksia taloudellisiin ja toiminnallisiin haasteisiin.

Vehmaan seurakunnan kirjelmä 24.1.2024

Vehmaan seurakunnan kirkkoneuvosto on toimittanut tuomiokapituliin 31.1.2024 kirjelmän, joka on otsikoitu vastineeksi (liite 3). Kirjelmässä kyseenalaistetaan esiselvityksessä esitettyjä näkemyksiä monelta osin.

Pyhärannan seurakunnan kirjelmä 25.1.2024

Pyhärannan seurakunnan kirkkoneuvosto on 1.2.2024 toimittanut tuomiokapituliin vastineen esiselvitystä koskien (liite 4). Vastineessaan seurakunta esittää kritiikkiä esiselvityksessä selostettuja seikkoja kohtaan ja kyseenalaistaa myös sen, että seurakunnan mahdollisena liittosuuntana olisi nimenomaan Uusikaupunki, jonka kanssa seurakunnalla ei ole yhteistyötä.

Arvioinnissa huomioon otettavat keskeiset säännökset

Kirkkolain 2 luvun 13 § Seurakuntajaon muuttamisen edellytykset

Seurakuntajako voidaan muuttaa, jos muutos on kirkon tehtävän toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukainen ja muutos parantaa seurakuntien tai seurakuntayhtymän toimintakykyä, toiminnan taloudellisuutta tai seurakuntalaisten kielellisten oikeuksien toteutumista.

Kirkkolain 2 luvun 14 § Aloite seurakuntajaon muuttamiseksi

Aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voi tehdä seurakunnan kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto sekä tuomiokapituli tai piispa.

Kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston on viipymättä ilmoitettava aloitteesta noudattaen, mitä julkisista kuulutuksista 10 luvun 28 §:ssä ja kirkkojärjestyksessä säädetään.

Seurakunnan jäsenille on varattava mahdollisuus jättää aloitteesta kannanotto tuomiokapitulille 14 päivän kuluessa aloitetta koskevan kuulutuksen julkaisemisesta.

Kirkkolain 4 luvun 6 § Tuomiokapituli

Tuomiokapitulin tehtävänä on:

27.02.2024

3) valvoa seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja viranhaltijoiden ja työntekijöiden sekä muun papiston tehtävien hoitoa;

Kirkkojärjestys 2 luvun 2 § Seurakuntajaon muuttamisen valmistelu

Tuomiokapituli voi määrätä yhden tai useamman selvittäjän valmistelemaan seurakuntajaon muuttamista tai seurakuntayhtymän perustamista, muuttamista taikka lakkauttamista ja tekemään siitä ehdotuksen. Selvittäjällä on oikeus tutkia seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimintaa, hallintoa ja taloutta koskevia asiakirjoja sekä saada niiden viranomaisilta apua tehtävänsä suorittamiseen. Selvittäjä antaa tuomiokapitulille ehdotuksensa ja selvityksessä kertyneet asiakirjat.

Tuomiokapitulin on kuultava aloitteesta, selvityksestä ja seurakunnan jäsenen kannanotosta niiden seurakuntien ja seurakuntayhtymien kirkkovaltuustoja, seurakuntaneuvostoja ja yhteisiä kirkkovaltuustoja, joita ehdotettu muutos koskee.

Työturvallisuuslaki 8 § Työnantajan yleinen huolehtimisvelvoite

1 mom. Työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Tässä tarkoituksessa työnantajan on otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat.

3 mom. Työnantajan on suunniteltava, valittava, mitoitettava ja toteutettava työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Tällöin on mahdollisuuksien mukaan noudatettava seuraavia periaatteita:

1) vaara- ja haittatekijöiden syntyminen estetään;

2) vaara- ja haittatekijät poistetaan tai, jos tämä ei ole mahdollista, ne korvataan vähemmän vaarallisilla tai vähemmän haitallisilla;

Johtopäätökset

Seurakuntien kirjelmistä ja seurakuntien kuulemisesta

Kuten yllä on todettu, tuomiokapituli on saanut esiselvityksen kohteena olevista seurakunnista kirjelmiä esiselvitykseen liittyen. Jos tuomiokapituli päättyy seurakuntarakenteen muuttamista koskevan aloitteen tekemiseen, seurakuntia kuullaan erikseen, jolloin jokaisella seurakunnalla on mahdollisuus kommentoida sekä aloitetta että esiselvitystä yksityiskohtaisesti. Aloitteeseen liittyvässä kuulemismenettelyssä seurakunnat voivat esittää konkreettisia, vaihtoehtoisia ratkaisuja, menettelyjä ja aikatauluehdotuksia seurakuntien perustehtävän, henkilöstön hyvinvoinnin, talouden ja hyvän hallinnon turvaamiseksi.

27.02.2024

Kirjelmissä esitetyt tiedot muun muassa esiselvityksen valmistumisen jälkeen tehdyistä toimenpiteistä ja tapahtumista on otettu huomioon.

Henkilöstötilanteesta seurakunnissa

Kaikissa selvityksen kohteena olevista seurakunnista on taloudellisten haasteiden vuoksi päädytty tilanteeseen, jossa osa seurakunnan perustehtäviä hoitavasta henkilöstöstä on osa-aikaista. Selvittäjä on lisäksi todennut, että henkilöstön määrä kaikissa neljässä seurakunnassa on supistettu minimiin. Tämä tilanne muodostaa epäkohdan sekä seurakuntien toiminnalle että niiden henkilöstölle.

Työnantajan aloitteesta johtuvan osa-aikatyön tulisi olla poikkeus eikä pääsääntö. Tätä kuvaa muun muassa työsopimuslain 2 luvun 5 §, jonka mukaan työnantaja on velvollinen tarjoamaan lisätöitä osa-aikatyöntekijöille, jos sellaista on tarjolla. Vastaava säännös on evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain 5 luvun 31 §. Se, että seurakunnan perustehtävissä työskentelevät viranhaltijat ja työntekijät tekevät jatkuvana järjestelynä osa-aikatyötä, osoittaa, että seurakunta ei taloutensa puitteissa pysty normaaliin henkilöstöpolitiikkaan. Tämä vaikeuttaa seurakunnan toimintaa ja on varteenotettava uhka, että se myös kuormittaa henkilöstöä.

Kustavin ja Taivassalon seurakuntien henkilöstöllä tilanne on sikäli erityinen, että useimmat työskentelevät kokoaikaisesti, mutta työpanos jakautuu kahteen eri seurakuntaan. Pysyvänä järjestelynä tämä järjestelmä on haasteellinen ja on omiaan lisäämään henkilöstön kuormittumisriskiä. Yhteisen kirkkoherranviran osalta järjestely on poikkeuksellinen. Yhteinen kirkkoherranvirka olisi pysyväisjärjestelynä luontevampi, jos kahdessa seurakunnassa olisi kummassakin oma tai yhteinenkin seurakuntapastori tai kappalainen ja lisäksi yhteinen kirkkoherra. Yksipappistenkin seurakuntien kirkkoherroilla esiintyy haasteita muun muassa lomien ja vapaapäivien pitämisessä. On selvää, että haasteita on huomattavan paljon, jos yhtä seurakuntaa kohti on käytettävissä vain puolikas papin työpanos.

Kun Kustavin ja Taivassalon seurakunnat ovat valinneet pysyä itsenäisinä seurakuntina, henkilöstön työpanosta kuluu kahden seurakunnan hallinnollisten tehtävien ja monien rutiiniasioiden suorittamiseen. Tämä työpanos on pois seurakunnan ydintehtävän hoitamisesta.

Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue ei viime vuosina ole tehnyt nyt käsiteltäviin seurakuntiin työsuojelutarkastuksia Vehmaan seurakuntaa lukuun ottamatta, joten käytettävissä ei ole aluehallintoviraston työsuojelutarkastuskertomuksia.

Vehmaan seurakunnan osalta työsuojelutarkastuskertomuksista 25.10.2022, 2.5.2023 ja 17.11.2023 ilmenee muun muassa henkilöstön psykososiaalinen kuormitus sekä se, että sisäilman laadun selvittämistä ja parantamista koskevat toimenpiteet ovat kesken.

Tuomiokapitulilla on velvollisuus valvoa, että seurakuntien henkilöstön työsuojelutilanne on asianmukaisella tasolla. Selvityksen mukaan Vehmaan ja Pyhärannan seurakuntien henkilöstö on jo nyt kuormittunutta, ja Vehmaan osalta tämä on todettu myös työsuojelutarkastuksessa. Kustavin ja Taivassalon seurakuntien henkilöstön osalta voidaan katsoa, että nykyinen

Turun arkkhiippakunnan tuomiokapituli

27.02.2024

tilanne selkeästi lisää henkilöstön kuormittumisen riskiä. Työturvallisuuslain mukaan työnantajan on riskin tunnistettuaan pyrittävä estämään haitta- ja vaaratekijöiden syntyminen. Seurakuntien henkilöstön työsuojelutilanne asettaa siten tuomiokapitulille toimimisvelvollisuuden.

Tuomiokapitulin on valvottava myös, että seurakunnat huolehtivat ja pystyvät huolehtimaan kirkon yhteisen kulttuuriperinnön vaalimisesta, kuten kirkkojen kunnosta.

Tuomiokapitulin tehtävänä on valvoa hiippakunnan seurakuntien toimintaa kokonaisvaltaisesti. Tuomiokapitulin tukitoimenpiteistä huolimatta seurakunnat eivät ole itse löytäneet yhteistyö- tai liitosjärjestelyjä. Esiselvityksessä esitetyistä syistä on epätodennäköistä, että Pyhärannan ja Vehmaan seurakunnat voisivat itsenäisinä seurakuntina huolehtia seurakuntatyöstään, taloudestaan ja henkilöstöstään vastuullisesti ja asianmukaisesti enää lähivuosina. Kustavin ja Taivassalon seurakuntien taloustilanne sinänsä mahdollistaisi selvittäjän mukaan itsenäisenä säilymisen vielä joidenkin vuosien ajan, joskin niiden tilanne on jo nyt monin kohdin haasteellinen. Selvittäjä on kuitenkin todennut, että jos Kustavin ja Taivassalon seurakuntien liitossuuntana on Uudenkaupungin seurakunta, aikataulua on harkittava myös vastaanottavan seurakunnan kannalta. Tuomiokapituli katsookin, että kokonaisuutta arvioiden ja sekä Kustavin, Taivassalon että Uudenkaupungin seurakuntien kannalta on perusteltua toteuttaa liitos samaan aikaan Pyhärannan ja Vehmaan seurakuntien kanssa.

Yllä selostetun perusteella kirkkolain 2 luvun 13 §:ssä säädetyt seurakuntajaon muuttamisen edellytykset täyttyvät kaikkien yllä mainittujen seurakuntien kohdalla. Seurakuntajaon muutos on niissä kirkon tehtävän toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukainen ja parantaa seurakuntien toimintakykyä ja toiminnan taloudellisuutta. Tuomiokapitulin on valvontavelvollisuutensa nojalla tehtävä aloite seurakuntaliitoksesta seurakuntien toimintakyvyn ja henkilöstön työsuojelutilanteen turvaamiseksi.

Aloitteen mukainen liitos mahdollistaa hyvän seurakuntaelämän jatkumisen Kustavin, Pyhärannan, Taivassalon ja Vehmaan seurakuntien alueella. Tilanteen jatkuessa nykyisellään seurakuntien olisi hyvin vaikea itsenäisinä seurakuntina tasapainottaa talouttaan ja siten ylläpitää seurakunnallista työtä ja palveluja jäsenyyden yhä vähentyessä. Suuremmassa yksikössä hallinto, talous, kiinteistöt, hautausmaat ja erilaiset hankinnat saadaan hoidettua keskitetysti ja tehokkaammin kuin pienessä yksikössä, joissa näihin tehtäviin joudutaan käyttämään myös seurakunnan toiminnallisen puolen voimavaroja. Liitokset parantaisivat toiminnan taloudellisuutta ja seurakuntien toimintakykyä sekä henkilöstön hyvinvointia nykyisestä. Liitoksen tapahtuessa on tärkeää tukea laajentunutta seurakuntaa huolehtimaan hyvän seurakuntatyön toteutumisesta sen kaikilla alueilla sekä tukea seurakuntien henkilöstöä ja luottamushenkilöitä muutoksen eri vaiheissa.

Esitys

Tuomiokapituli päättää

1. tehdä seuraavan sisältöisen kirkkolain 2 luvun 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun aloitteen Kustavin, Pyhärannan, Taivassalon ja Vehmaan

27.02.2024

seurakuntien lakkauttamisesta ja liittämisestä Uudenkaupungin seurakuntaan 1.1.2025 lukien:

- a) Kustavin, Pyhärannan, Taivassalon ja Vehmaan seurakunnat lakkautetaan 31.12.2024 lukien ja liitetään osaksi Uudenkaupungin seurakuntaa 1.1.2025 lukien. Uusi seurakunta muodostuu Uudenkaupungin, Kustavin, Taivassalon, Pyhärannan ja Vehmaan kuntien alueesta.
- b) Suunnitellun laajentuvan seurakunnan nimi on Uudenkaupungin seurakunta.
- c) Pyhärannan ja Vehmaan seurakuntien kirkkoherranviroissa ja Kustavin ja Taivassalon seurakunnan yhteisessä kirkkoherranvirassa ei ole tällä hetkellä vakinaista viranhaltijaa. Virat hoidetaan erillisillä viranhoidtomääräyksillä 31.12.2024 saakka, jonka jälkeen Pyhärannan ja Vehmaan seurakuntien kirkkoherranvirat sekä Kustavin ja Taivassalon seurakuntien yhteinen kirkkoherranvirka lakkautetaan. Papin tehtävät lakkautetuissa seurakunnissa 1.1.2025 alkaen järjestetään uudessa seurakunnassa suunnitellulla tavoin.
- d) Kustavin, Pyhärannan, Taivassalon ja Vehmaan seurakuntien toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevat viranhaltijat ja työntekijät siirretään heille soveltuviin laajentuvan seurakunnan virkoihin tai työsopimussuhteisiin tehtäviin.
- Siirretyllä viranhaltijalla ja työntekijällä on oikeus saada palvelussuhteeseensa kuuluvat edut sellaisina, etteivät ne siirron ajankohtana ole epäedullisemmat kuin hänelle aikaisemmin kuuluneet vastaavat edut. (Laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta 5:34)
- Siirretyn henkilöstön sijoittamisesta on sovittava viranhaltijalain 5 luvun 35 §:n mukaisessa menettelyssä. Seurakuntien on neuvoteltava seurakuntaliitoksesta henkilöstön kanssa kirkon yhteistoimintasopimuksessa (KirVesTes liite 10) määrättyllä tavoin.
- e) Kustavin, Pyhärannan, Taivassalon ja Vehmaan seurakuntien omaisuus, velat ja vastuut siirtyvät Uudenkaupungin seurakunnan vastattavaksi 1.1.2025 lukien. Vastuuta velasta tai sitoumuksesta ei saa siirtää ilman velkojan tai muun oikeudenhaltijan suostumusta. (KL 2:15).
- f) Kirkkohallitusta pyydetään määräämään seurakuntien vapaaehtoisten rahastojen käyttämisestä edelleen tarkoitusten ja ehtojen mukaisesti (KJ 2:4).
- g) Uudenkaupungin seurakunnan uusi kirkkovaltuusto muodostetaan kyseisten seurakuntien seurakuntavaalien 2022 tuloksen perusteella (KJ 2:9) siten, että sen toimikausi alkaa 1.1.2025.
- h) Kirkkohallitusta pyydetään määräämään, että ennen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen edellyttämiin täytäntöönpanotoimenpiteisiin mahdollisista valituksista huolimatta;

Turun arkkikihiippakunnan tuomiokapituli

27.02.2024

2. velvoittaa Kustavin, Pyhärannan, Taivassalon, Vehmaan ja Uudenkaupungin seurakuntien kirkkoneuvostot viipymättä ja viimeistään kolmen päivän kuluessa aloitteen saapumisesta seurakuntaan (viimeistään 1.3.2024) ilmoittamaan aloitteesta julkisella kuulutuksella kirkkolain 3 luvun 14 §:n 2 momentin mukaisesti;
3. velvoittaa Kustavin, Pyhärannan, Taivassalon, Vehmaan ja Uudenkaupungin seurakuntien kirkkoneuvostot aloitteesta päätöskohdan 2 mukaisesti kuuluttaessaan ilmoittamaan kirkkolain 2 luvun 13 §:n 3 momentin mukaisesti, että seurakuntien jäsenillä on mahdollisuus jättää aloitteesta kannanotto tuomiokapitulille 14 päivän kuluessa aloitetta koskevan kuulutuksen julkaisemisesta; eli viimeistään 15.3.2024;
4. toteaa, että tuomiokapituli toimittaa seurakuntalaisilta saadut kannanotot aloitteen kohteena oleville seurakunnille 19.3.2024 mennessä;
5. pyytää Kustavin, Pyhärannan, Taivassalon ja Vehmaan sekä Uudenkaupungin seurakuntien kirkkovaltuustoja toimittamaan tuomiokapituliin lausunnot aloitteesta, esiselvityksestä ja myöhemmin toimitettavista seurakuntalaisten kannanotoista 19.4.2024 mennessä;
6. todeta, että lausunnon antamatta jättäminen ei estä asian ratkaisemista;
7. merkitä tiedoksi esiselvitys 30.11.2023;
8. merkitä tiedoksi Taivassalon ja Kustavin seurakuntien kirjelmä 1.11.2023;
9. merkitä tiedoksi Vehmaan seurakunnan kirjelmä 24.1.2024; ja
10. merkitä tiedoksi Pyhärannan seurakunnan kirjelmä 25.1.2024.

Päätös

Esityksen mukaan.

Toimenpiteet

Aloite ja esiselvitys Kustavin, Pyhärannan, Taivassalon, Vehmaan ja Uudenkaupungin seurakuntien kirkkoneuvostoille. Aloitteen liitteeksi pohja kuulutusta varten sekä selostus liitosprosessin kulusta. Tiedoksi lääninrovasti Sari Lehti.

Lisätiedot

Lakimiesasessori Matleena Engblom 050 594 0886 matleena.engblom@evl.fi

Muutoksenhaku

1.–6. Päätökseen ei kirkkolain 12 luvun 4 §:n mukaan saa hakea muutosta, koska kysymys on asian valmistelusta.

7.–10. Päätökseen ei oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 6 § 2 momentin mukaan saa hakea muutosta.